

Сумський
державний
університет –
провідний вищий
навчальний заклад
України

Січень-лютий 2017 р. * Розповсюджується безкоштовно

Спецвипуск

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УЗАГАЛЬНЮЮЧИЙ ЗВІТ

ректора Сумського державного університету А. В. Васильєва
«Підсумки роботи СумДУ за 2016 р. та основні завдання на 2017 р.»
(Конференція трудового колективу СумДУ 1 лютого 2017 р.)

Шановні делегати Конференції, усі присутні!

Сьогоднішньому звіту, що узагальнює роботу університету в 2016 р., передували, як завжди, звіти проректорів, інших посадових осіб перед ректоратом, директорів та деканів – на загальних зборах відповідних колективів. Звіти були не «поверхневими», обговорення їх стало всебічним, критичним, що дає мені можливість зупинитися лише на найбільш суттєвому, не деталізувати показники за підрозділами.

Головною подією минулого року стало успішне **об'єднання університету й академії банківської справи**, що надало істотно потужніші інфраструктурні та кадрові можливості для реалізації нами освітньо-наукової та соціальної місії. Судить самі. Чисельність співробітників, що працюють в університеті на штатній основі перевищила

3200 осіб, зокрема базовий навчальний заклад – біля 2500 осіб, науково-педагогічних працівників більше 900. Питома вага осіб із вченими ступенями та званнями вже складає 84% (звертаю увагу тих завідувачів кафедр, де такий показник істотно менший). Серед викладачів 126 – це доктори наук, професори і більше 650 – кандидати наук.

Були прийняті та реалізовані рішення щодо об'єднання двох факультетів академії в інститут бізнес-технологій; двох юридичних факультетів в інститут права, за рахунок реорганізації відбулося укрупнення з 6-ти до 5-ти кафедр юридичної спрямованості; дві кафедри інституту бізнес-технологій об'єдналися в кафедру фінансів, банківської справи та страхування. Кафедра гуманітарних дисциплін академії була розформована з відповідним перерозподілом кадрового потенціалу на інші кафедри та відновленням діяльності кафедри філософії на факультеті ІФСК. Із урахуванням кадрових реалій спеціальність «Кібербезпека» передана з інституту бізнес-технологій на факультет ЕліТ. Кафедри фізичного виховання також об'єдналися в єдину кафедру, що дало можливість комплексного використання матеріальної бази спорту, яка сьогодні є найбільш потужною серед усіх вишів України (маємо 40 спортивних об'єктів).

Навчальний процес за спеціальністю «Спорт» передислоковано до легкоатлетичного манежу, на базі якого буде створено Центр олімпійської підготовки з легкої атлетики та Центр спортивної медицини Медичного інституту, про що є відповідні протокольні домовленості з Мінмолодьспорту України. Чотириповерховий корпус непрацюючої декілька років медсанчастини академії передано під університетську клініку та санаторій-профілакторій. Сюди ж передислокувалася кафедра фізичної реабілітації та спорту, що створена в жовтні 2016 року й разом із ка-

федрою фізичної культури та спорту утворила відповідний Навчально-науковий центр Медичного інституту.

До речі, вже наприкінці року дві кафедри Медінституту об'єдналися в більш потужну кафедру «Педіатрії». Також і на факультеті ЕлІТ відбулося об'єднання двох кафедр в кафедру «Прикладної математики та моделювання складних систем».

Навчальний процес інституту права повністю передислоковано в навчальні корпуси №1, 2 по вул. Петропавлівській. Об'єдналися й поліграфічні можливості, внаслідок чого видавництво університету переміщено в господарський корпус академії, який теж, на жаль, декілька років пустував. Приміщення кафе «Спортлайн» біля манежу (теж не працююче) ми перетворили в постійно діючий студентський клуб, тобто віддали у повне розпорядження студентства. Поширилися можливості й для більш ефективного використання гуртожитків також уже об'єднаного студмістечка університету. Чималі можливостей відкрило й надання будівлі бібліотеки академії статусу Конгрес-центру СумДУ.

Для поширення навчально-наукової діяльності Медичному інституту передано маєток, у якому розміщувався санаторій-профілакторій; у корпус «Н» із істотним розширенням площ переїхали кафедра філософії та кафедра психології, політології та соціокультурних комунікацій, на якій за 2 роки відкрито 3 нових, популярних у абітурієнтів спеціальностей. Покращені умови праці й певних інших підрозділів.

У Конгрес-центрі

**Корпус № 3. Навчально-науковий інститут
бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного
університету**

Наведене – це лише стислий перелік найбільш відчутних кроків, що здійснені. Відбулося й об'єднання служб та відповідних можливостей господарського й технологічного забезпечення; інтеграційні процеси не обминули також інших управлінських структур загальноуніверситетського рівня. Професорсько-викладацький склад інститутів бізнес-технологій і права активно входить у динамічні процеси інноваційної діяльності за усіма напрямками.

І сьогодні я висловлюю щирю вдячність усім, хто брав участь у цьому дуже складному процесі об'єднання двох вишів, а за великим гатунком усьому вже єдиному колективу університету. Впевнений, що цей крок за своїми наслідками є кроком з великої літери в історії СумДУ.

2016 рік надав чимало й інших, зокрема традиційних **ознак успішності університету:**

– За міжнародним рейтингом вищих навчальних закладів **QS World University Rankings** Сумський державний університет входить до ТОП-групи (5%) провідних університетів світу та вперше класифікований як університет із високою дослідницькою продуктивністю; за рейтингом **QS EESA** для країн Європи, що розвиваються, та Центральної Азії входимо до ТОП-100 університетів цього регіону. За цими рейтингами СумДУ – в першій п'ятірці серед українських вишів.

– За даними всесвітніх **Інтернет-рейтингів Webometrics та uniRank University Ranking** СумДУ посідає відповідно 3 та 2 місце серед ВНЗ України, а також займає високі позиції в європейському рейтингу **U-Multirank**, який уже втретє визначив більшість показників навчальної, позанавчальної, міжнародної та інших сторін діяльності СумДУ такими, що перевищують середньосвітові значення.

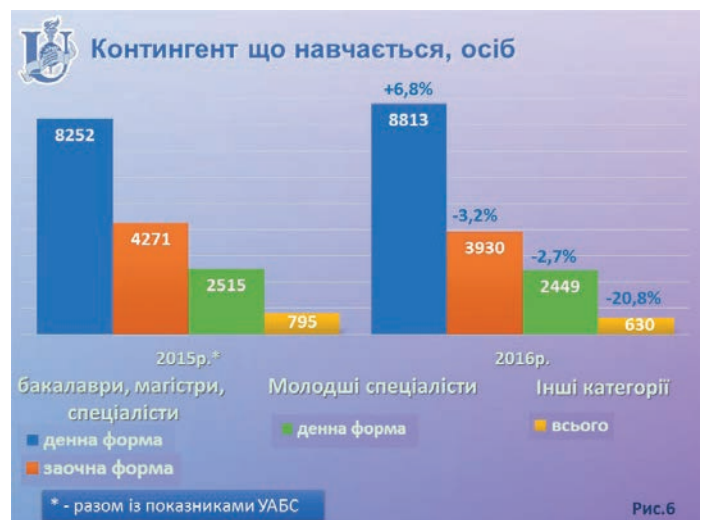
Та й за іншими міжнародними та вітчизняними рейтингами університет серед лідерів української вищої освіти:

– згідно з результатами міжнародного рейтингу **Round University Ranking**, що складається за даними **Thomson Reuters**, СумДУ в ТОП-600 серед університетів світу й у трійці кращих університетів України;

– за рейтингом рівня розвитку «зелених» технологій **UJ Greenmetric** – 65-та позиція у світі, 1-ша в Україні;

– рейтинг **URAP (University Ranking by Academic Performance)**, що оцінює якість науково-дослідної діяльності, поставив СумДУ на 4-ту позицію серед українських ВНЗ та в ТОП-10% вишів у загальносвітовому заліку;

4 Ректор звітує

рахунок поновлення дії програми одночасного навчання за денною та заочною формами на різних спеціальностях. На жаль, незважаючи на дуже гарний показник залучення до магістратури випускників бакалавратур інших ВНЗ (252 особи, +64%), загальний прийом до заочної магістратури менше на 20%, що пояснюється як меншим випуском бакалаврів у 2016 р. порівняно з 2015 р., так і тим, що 38% бакалаврів цієї форми не продовжили навчання у магістратурі.

І це велике питання передусім до певних випускових кафедр.

Як позитив необхідно відмітити істотне, більш ніж у двічі, зростання прийому іноземців (рис. 3). Тобто нам вдалося подолати тенденцію зменшення цього контингенту (рис. 5), що в 2015 році проявилася як реакція у певних державах щодо військових дій на Сході України.

У цілому контингент осіб, що навчається, майже не змінився і складає біля 16 тис. осіб (15930 осіб; 2015 р. – 15948 осіб), при цьому денна форма (рис. 6) – більше 8,8 тис. осіб (+6,8%); на жаль, по заочній формі та за рівнем молодший спеціаліст маємо зниження -9,2% та -2,7% відповідно.

Є зниження контингенту й таких категорій, як інтерни, клініндатори, професійне та професійно-технічне навчання, перепідготовка за другою вищою освітою.

До речі, штат ПВС для університету затверджується Міністерством виключно через показники контингенту й нам необхідно зосередитися на залученні контингенту в

усіх його складових. І тут я хочу повторити фразу із минулорічної доповіді, бо іншої формули не знаю. Так, профорієнтаційні технології важливі, їх треба і поширювати, і вдосконалювати. Але головне – це підвищення міжнародного авторитету вишу не на словах, а на доказовій базі міжнародного авторитету кожної спеціальності, навчальної програми через міжнародну акредитацію, подвійні дипломи, успішність випускників, ефективну аспірантуру, наукову діяльність, зокрема студентську.

Значущим компенсаційним фактором у контексті додаткових штатних можливостей і як реалізації місії «навчання впродовж усього життя» є **система підвищення кваліфікації на замовлення**. Кількість центрів, які надавали платні

освітні послуги, збільшилася до 21 (рис. 7). У той же час, із 65 кафедр лише 18 мають реально працюючі центри. У 2016 р. ми вперше отримали державне замовлення в обсязі 500 осіб на підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії корупції, активно почав працювати центр бізнес-комунікацій на базі Конгрес-центру; є й інші позитивні приклади. Всього за рік на базі центрів пройшли навчання більше 2250 сторонніх осіб (рис. 8); динаміка позитивна. Це дало більше 14 тис. годин додаткового обсягу навчальних доручень, підкріпленого залученими коштами.

До речі, і до роботи нашого факультету підвищення кваліфікації викладачів було залучено з реальним навчальним навантаженням 68 викладачів різних кафедр університету (2015 р. – 58; +17,2%). На ФПКВ за рік лише за інноваційними програмами пройшло навчання близько 250 наших викладачів та 60 сторонніх осіб.

У 2016 р. нашими університетцями захищено 9 докторських (2015 р. – 7; +28,6%) та 46 кандидатських дисертацій. Останнє менше ніж у 2015 році, головним чином у зв'язку з процедурою перереєстрації спецрад, у яких кількість спеціальностей збільшено до 11 (+1).

Також значущим фактором і в реалізації місії університету, і з точки зору впливу на штат ПВС є **аспірантура**, яка вже з цього навчального року має статус освітньо-наукового рівня, реалізується за 4-річною інтегрованою навчальною програмою з достатньо значущим обсягом навчальної складової. Прийом до неї буде проводитися

за технологіями прийому до магістратури. На жаль, маємо зменшення показників контингенту (рис. 9). На 39 кафедрах із 65 підготовка аспірантів не ведеться або ведеться у мінімальних обсягах (1, 2, 3 аспіранта). Та й результативність організації **студентської наукової роботи** повинна оцінюватися, зокрема й чисельністю вступників до аспірантури. За даними нашого наукового товариства, його активними членами є більше 900 студентів. Роботу з цим контингентом треба поглиблювати й поширювати. У 2016 р. до 285 (рис. 10) зросла чисельність студентів, учасників Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, які з 85-ма призовими місцями вкотре забезпечили університету найвищий показник серед вишів України.

	Кількість напрямів, в яких СумДУ має змогу брати участь	Кількість напрямів, в яких СумДУ бере участь	Кількість призових напрямів СумДУ (ефективність)	Кількість робіт, направлених на II тур ВКСНР	Загальна кількість призових місць
ТеСЕТ	14	14	13(92%)	49	21
ЕлПТ	13	14	10(77%)	56	18
ННІ права	7	7	5(71%)	57	11
ННІ ФЕМ	17	17	9(53%)	43	11
ННІ БТ «УАБС»	8	6	6(75%)	6	6
МІ (у т.ч. каф. фіз. виховання)	8	7	4(50%)	27	7
ІФСК	12	12	5(42%)	27	7
ІІІ	13	6	3(23%)	8	3
КІ	21	7	-	8	-
Каф. ВІП	1	1	1(100%)	1	1
ВСЬОГО	70	69	47(67%)	285	85

6 Ректор звітує

Матеріальне стимулювання студентів за такі досягнення ми лише для перших місць підвищили більш ніж на 40%, на 27% (рис. 11) зросла кількість студентів, залучених до наукової роботи з оплатою праці, а на 22% їх публікаційна активність (рис. 12).

У цілому 2016 рік став роком значних успіхів наукової складової діяльності університету. Судіть самі. Виконано більше 840 господарчих договорів (рис. 13; +31,7%), істотно зросли як обсяги робіт та грантів (рис. 14), що виконувалися (+50,6%), так і обсяги, що профінансовані (+42%), зокрема за спецфондом (+36,4%). Маємо впевненість у зростанні цих показників і в 2017 році, зокрема

й за фінансуванням із загального фонду держбюджету (рис. 15) – із 10 нових проектів, які були рекомендовані нами за умови наших достатньо вимогливих підходів, загальноукраїнський конкурс на додаткове фінансування у 2017 р. виграло 9 проектів. У першому конкурсі наукових проектів молодих вчених маємо найвищий показник серед вишів України (8 проектів загальним обсягом біля 1,1 млн грн).

	Кількість проектів
Сумський державний університет	8
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	5
Львівський національний університет імені Івана Франка	5
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»	4

Також є успішність і за грантами Президента та іменними стипендіями Кабміну й Верховної ради для молодих вчених.

Університети	Кількість
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	19
Сумський державний університет	19
Національний університет біоресурсів і природокористування України	18
Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут»	17

За рахунок коштів, виділених науковому товариству Вченою радою, ми започаткували й суто наш конкурс, яким фінансово підтримали 7 проектів молодих науковців, аспірантів, студентів. Госпдоговірні, грантова та держбюджетна тематики виконувалися на 57 кафедрах. Лише 8 кафедр поки що осторонь цієї діяльності. 18 кафедр мають обсяг НДР від 200 тис. грн до 6 млн грн.

Кафедри	2016 р.
Прикладної гідроаеромеханіки	6114
Прикладної екології	595,2
Технології машинобудування верстатів та інструментів	567,7
Управління	538,9
Опору матеріалів і машинознавства	480
Внутрішньої медицини	453,6
Економічної теорії	411,4
Хірургії та онкології	359,6
Психології, політології та соціокультурних технологій	309,6
Сімейної та соціальної медицини	298
Гігієни та екології	280
Комп'ютерних наук	268,8
Хімічної технології високомолекулярних сполук III	255,5
Загальної механіки та динаміки машин	247,5
Патологічної анатомії	240
Прикладної математики та моделювання складних систем	235
Наноелектроніки	205
Економіки і бізнес-адміністрування	204

Відповідно до обсягів зросла до 258 (рис. 16) і чисельність штатних виконавців робіт (+33%). До речі, це є важливим соціальним фактором діяльності СумДУ як роботодавця.

Безумовним успіхом є зростання за рік індексу Гірша університету до 30 (рис. 17) – відразу на 5 позицій. За темпами зростання ми поділяємо другу позицію серед вишів України. 71 співробітник університету має власний індекс Гірша 3 і більше. Значущим досягненням є і входження вже трьох (2015 р. – 1) наших журналів до баз даних Scopus та Web of Science (вдячність факультету ЕЛІТ та ННІ ФЕМ й відповідним кафедрам), при

Рис.16

Рис.17

цьому журнал «Нано- та електронної фізики» вже індексується обома базами. Досягненням є і публікація двох статей колегами із Медінституту та факультету ЕЛІТ у виданнях Nature Publish Group – це найбільший світовий рівень публікаційної значущості.

Збільшується і загальна кількість статей у виданнях, що індексуються БД Scopus (рис. 18), і кількість цитувань у щорічному вимірі (рис. 19).

Та й Webometrics за Google Scholar підтвердив третю позицію СумДУ серед вишів України за рівнем цитова-

* - статті опубліковані; триває процедура індексації

** - разом із показниками УАБС

Рис.18

Басейн у готелі «Олімпійський»

ності. Маємо зростання на 14,5% і кількості отриманих охоронних документів – 79 (2015 р. – 69).

Щира вдячність усім причетним та «сопричетним» до таких успіхів 2016 року. СумДУ впевнено входить до групи наукових лідерів України.

Як наукова діяльність університету в цілому, так і студентська наукова діяльність повинні все більше й більше інтегруватися з **навчальним процесом** у його організаційному та змістовному розумінні, що відповідає філософії університету дослідницького типу, яку ми сповідуємо. І це повинно реалізовуватися, зокрема й через науково-методичну діяльність, через впровадження в навчальний процес нових інноваційних технологій.

У 2016 році продовжилася робота зі створення принципово нових навчальних планів із дотриманням прин-

ципів фундаментальності та інтеграції з європейським освітнім простором. Робота над навчальними планами продовжується, і необхідно робити такі плани, щоб при забезпеченні та підвищенні якості підготовки зменшити навантаження на викладача до 600 годин при незмінному штаті, а не «накручувати» навчальні години та дисципліни заради штату, який залежить для університету виключно від контингенту.

У 2016 р. сформовано модель розробки освітніх програм магістратури із забезпеченням надання актуальних на ринку праці компетентностей; реалізовано з пріоритетом секційної форми нову модель організації фізичного виховання як навчальної дисципліни; створено – з урахуванням сучасних тенденцій та затвердження Положення про організацію освітнього процесу й Системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ – багато інших нормативних документів. Уже проведені пілотні опрацювання системи якості, за новою філософією запрацювали й відповідні ради. Вже є й перші приклади діяльності рад роботодавців, які є зовнішніми стейкхолдерами і разом із асоціаціями випускників повинні бути активними учасниками розробки, перегляду та моніторингу освітніх програм, експертами та учасниками за багатьма напрямками діяльності кафедр та університету в цілому.

2016 рік дав чимало прикладів того, що «процес зрушився». Безумовним досягненням є третє місце університету з 41-м призовим місцем у Всеукраїнській студентській олімпіаді, у другому етапі якої брали участь біля 230 студентів за 95 навчальними дисциплінами та спеціальностями.

ГеСЕТ	23	22	12(52%)	13
МІ	25	25	11(44%)	12
ННІ права	5	5	3(60%)	3
ННІФЕМ	20	20	5(25%)	5
ННІ БТ	16	11	3(19%)	3
ЕлІТ	20	15	3(15%)	3
ІФСК	10	8	1(10%)	1
ІІП	7	1	1(14%)	1
КІ	9	-	-	-
Каф. ВП	-	-	-	-
ВСЬОГО	102	95	38(40%)	41

Необхідно зазначити, що у звітному році збільшилося до 9 (+1) кількість спеціальностей, навчальних програм із наскрізним англійським навчанням; зріс на 17% (рис. 20) і відповідний контингент студентів. При цьому, і це гарний сигнал, йде випереджаюче зростання контингенту, що навчається англійською мовою не за медичними спеціальностями. У той же час, і не зрозуміло чому, на певних факультетах зменшується кількість захистів дипломних робіт та проектів іноземною мовою. З вересня розпочалася напружена й дуже відповідальна робота над англійськими дистанційними курсами для майбутніх студентів із Туреччини за спеціальністю «Право», та (на замовлення із Шрі Ланки) за спеціальностями «Менеджмент» та «Комп'ютерні науки», що є сигналом доцільності та необхідності подальшого **розвитку системи дистанційної освіти**, основні показники якої надаються.

Збільшення у 2016 році в 1,5 раза мотиваційного впливу, що фінансується, дозволило забезпечити зростання, особливо істотно за магістерським рівнем, кількості спеціальностей дистанційного навчання, чисельності залуче-

Корпус № 1. Навчально-науковий інститут права

- Спеціальностей бакавратури	- 14(+1)
- Спеціальностей магістратури	- 6(+4)
- Викладачі	- 348(+6%)
- Навчальні дисципліни	- 370
зокрема:	
▪ україномовні	- 304
▪ російськомовні	- 118
- Тренажери	- 1761(+97 од.)
- Тестові завдання	- 131782(+22%)
- Відеоматеріали	- 592(+25%)

них викладачів, обсягу методичних матеріалів. І я вкотре закликаю до більш наполегливого впровадження цих технологій, бо іншої відповіді на зменшення контингенту заочної форми не існує. Цим же цілям відповідає впроваджений нами у 2016 році першими в Україні проект «Екзаменаріум», у якому відкриті on-line курси (30 дисциплін) згруповані за певними спеціальностями, що передбачає можливість зарахування результатів навчання після вступу до університету. На проект уже зареєструвалося 1300 потенційних абітурієнтів. Але необхідна більша активність усіх сторін.

Повертаючись до теми модернізації навчальних планів із метою, зокрема, зменшення навантаження на ставку ПВС, зазначу, що тут також вирішальну роль повинні відіграти технології дистанційної освіти, **e-learning в широкому розумінні цього терміну**. Тому із 2016 року ми й започаткували експеримент із розроблення та апробації

на денному відділенні моделі змішаного навчання, що дозволить принципово змінити організацію навчального процесу, його методичного забезпечення, оптимізувати співвідношення обсягів аудиторної та самостійної роботи студента.

Рух у цьому напрямі є. Завдяки, зокрема, конкурсу з використання студентами власних мобільних пристроїв, конкурсу педагогічних інновацій, конкурсу щодо розміщення якісних навчальних матеріалів в ОСW, грантовій діяльності відповідної спрямованості, коло викладачів, що впроваджують новітні технології, значно розширено.

На факультеті підвищення кваліфікації викладачів уперше започатковано інноваційну довгострокову програму з активних методів навчання, за програмою «Електронні засоби та дистанційні технології навчання» у звітному році займалися 92 викладача, що більше ніж разом за останні три роки.

Випереджаючими темпами (+13,2%) збільшується за кількістю повнотекстових електронних документів (рис. 21) і бібліотечний фонд. Наш електронний інституційний репозитарій посів за версією Webometrics 1-шу позицію серед ВНЗ України та 315-ту з-понад 2 тис. репозитаріїв у світі.

Анкетування студентів щодо джерел навчальної інформації, що використовуються, визначило наступне (допущалося до 3-х відповідей):

- посібники та методички з бібліотеки	58%
- матеріали з Інтернету	52%
- електронні ресурси бібліотеки	38%
- електронні ресурси викладача за його посиланням	30%
- відкриті електронні ресурси СумДУ	9%
- матеріали дистанційного навчання	8%

Наведене доводить:

- по-перше, студенти психологічно, технологічно готові до реалізації моделі змішаного навчання;
- по-друге, попит на друковану методичну продукцію залишається високим.

У той же час видання власної навчально-методичної продукції у 2016 році порівняно з 2015 роком дещо знизилася по більшості позицій (крім підручників – рис. 22, +14,3%). Зменшилося й видання підручників та монографій мовами міжнародного спілкування. При цьому середній показник виконання власних планів видання по кафедрах складає 28%; тобто питання в організації.

У 2016 році набула свого подальшого розвитку інформаційно-аналітична система університету – передусім за рахунок впровадження новітніх рішень та технологій віртуальної та доповненої реальності, віртуальних серверів, «хмарних» рішень, кластеризації, поширення мобільних додатків, конструкторів контенту, напрямів старт-ап діяльності. Розпочато роботу лабораторії 3D-інновацій, яка вже має перші фінансові результати.

На загальноукраїнський рівень вийшли наші технології on-line трансляцій різноманітних, і не лише університетських, заходів, про що укладені угоди із 45% регіональних телекомпаній по всій Україні.

Завдяки співробітництву з провідними світовими компаніями отримана грантова підтримка у якості доступу до обладнання, баз даних, ліцензійного забезпечення на суму 2,2 млн грн. Також на 17,5 тис. ^ обладнана сучасна «Лабораторія ідей» кафедри управління, на 12,5 тис. ^ – лабораторія на кафедрі ТМВІ, на 28,7 тис. ^ – центр проблемно-орієнтованого навчання Медичного інституту.

Кількість мультимедійних аудиторій (рис. 23) збільшилася до 165 (+14%); при цьому кількість занять, проведених із використанням цього обладнання, зросла з 15 тис. у 2015 р. до 27 тис.; середній показник використання мультимедіа кафедрами підвищився на 55%.

Загальна кількість комп'ютерів у комплексі збільшилася до 4,8 тис. од. (рис. 24), комп'ютерних класів (рис. 25) –

вже 155 (+12%), швидкість доступу до Інтернет (рис. 26) збільшена більше ніж удвічі – до 650 Мбіт/с, показники покриття Wi-Fi (рис. 27) +9,3%; у співробітництві з вітчизняними та переважно з міжнародними партнерами протягом року створено ще 6 навчальних центрів ІТ-спрямованості (збільшення майже вдвічі – +75%).

2016 рік став успішним за більшістю показників міжнародної діяльності. Маємо вже 93-х партнерів активного співробітництва, зросла на 22,4% кількість відвідувань (рис. 28) англomовного веб-сайту СумДУ.

До 43 (+19%) збільшилася кількість загальноуніверситетських міжнародних грантів (рис. 29), на 32,6% (до 179) – індивідуальних (рис. 30); загальна кількість міжнародних грантів перевищила 220 одиниць (+29,2% до 2015 р.).

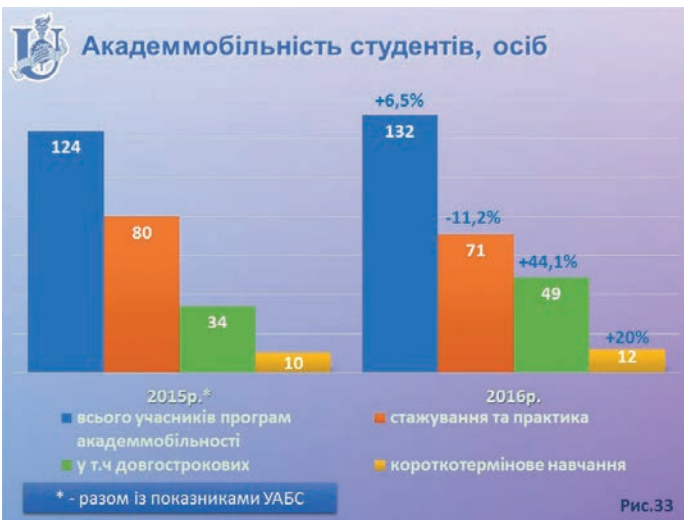
Фінансування грантової діяльності (рис. 31) із залученням ресурсів понад 100 міжнародних організацій доведено до 18 млн грн, (зростання +22%), із них 10 млн грн – це загальноуніверситетські гранти, що, безумовно, є значущим. Кількість замовлень від інофірм за господарськими угодами на наукову продукцію (рис. 32) університету зростає до 91 (+52%).

У грантовій діяльності задіяно 30 кафедр із 65. 35 кафедр – це резерв активності. Є чимало зразків міжкафедрального співробітництва при виконанні загальноуніверситетських грантів та господарських угод.

У цілому ж за вищезазначеними показниками СумДУ в Україні серед лідерів. Завдання – більш активно впроваджувати методики, технології, які опрацьовуються при виконанні освітніх грантів, і отримати в найближчі терміни міжнародну акредитацію певних, передусім магістерських спеціальностей. Необхідно нарощувати й масштаб

академобільності студентів (питома вага їх участі у програмах академобільності лише 1,5% від контингенту), хоча в цілому зростання є (рис. 33). Наведені на діаграмі показники забезпечують лише 15 кафедр із 65-ти, із них 41-на – випускова. На жаль, на 11,2% зменшилася чисельність студентів-практикантів та стажерів за кордоном. У довгострокових програмах лише 49 студентів (рис. 34). Найвищий рівень програм, а саме – «подвійний диплом» – майже відсутній. Угоди з певними партнерами із Болгарії, Польщі на практику та стажування, зі Skoda

Transportation, де передбачається і працевлаштування, і фінансова компенсація університету, є тими прикладами, які необхідно поширювати.

Непогані показники академобільності аспірантури (рис. 35) – питома вага учасників програм 14% – це показник середньоевропейського рівня. 8 аспірантів (2015 р. – 15) мають других керівників із Ізраїлю, Іспанії, Південної Кореї, Польщі, Японії, троє наших викладачів запрошені для керівництва аспірантами університетів Болгарії, Казахстану, Польщі, Узбекистану.

Маємо зменшення показників академобільності співробітників (рис. 36). У той же час питома вага викладачів у цих програмах – 7,4% від загальної чисельності, участь співробітників у стипендіальних програмах на конкурсній основі має рівень успішності біля 60% (33 переможця). І це результати позитивні. На жаль, лише 28 кафедр делегували своїх співробітників у ці програми (2015 р. – 31 кафедра).

Дуже важливим показником міжнародних рейтингів є залучення іноземних викладачів (рис. 37). За рік є реальне збільшення до 21-го викладача із 13 країн (США, Китай, Західна Європа) із них 3-є працюють більше 3-х місяців, 12 – більше 1-го року, із яких 6 осіб прийняті безпосередньо в штат.

Про загальне збільшення міжнародної активності свідчить і статистика, щодо виїздів за кордон співробітників, аспірантів та студентів (рис. 38).

Позанавчальна діяльність

Проводилася за багатьма напрямками: культурно-мистецька, спорт, патріотична, інтернаціональна, правове виховання тощо. Кількість заходів на загальноуніверситетському та всіх інших рівнях – на межі зашкалювання. Життя вирує. Лише через актову залу пройшло більше 37 тис. сумчан та гостей міста. Наші студенти в позанавчальній діяльності все упевненіше заявляють про себе: маємо 13 лауреатів мистецьких фестивалів та конкурсів міжнародного рівня, 56 – загальнодержавного, біля 120 – міського та обласного. У 69 (2015 р. – 61; +13,1%)

Ігровий майданчик у корпусі № 3

клубах, гуртках, об'єднаннях за інтересами (рис. 39) займається біля 1670 студентів та біля 580 школярів. У 110 спортивних секціях та абонементних групах за 36 видами спорту займається більше 4,5 тис. студентів (рис. 40) та біля 620 школярів. Біля 450 студентів є призерами змагань різних рівнів та вибороли 1117 нагород. Шестеро студентів брали участь у Літніх олімпійських іграх у Бразилії. На міжнародних змаганнях 2016 року маємо 14 золотих, 14 срібних та 17 бронзових медалей. Уже традиційно університет не поступається першим місцем серед вишів міста й області на відповідних змаганнях, зокрема й серед співробітників.

Необхідно відмітити посилення активності й ролі як студентської профспілки, так і студентського самоврядування. У звітному році вперше серед українських ВНЗ проведено профінансований коштами студентського самоврядування конкурс студентських ініціатив із реальним впровадженням проектів-переможців.

Розвиток інфраструктури та господарче забезпечення

Господарською частиною та залученими організаціями у 2016 році виконаний значний обсяг робіт із забезпечення – у зв'язку з об'єднанням двох вишів – переміщення певних структурних підрозділів, що перелічені на початку доповіді. Крім цих об'єктів, капітальні роботи проводилися також у будівлі Конгрес-центру, манежі, гуртожитку-готелі, корпусах Медінституту на вул. Санаторній та на клінічних базах, корпусах «Г», «Ц», «ЕТ», спорт-комплексі, у басейні, більшості гуртожитків та в СОЦ «Універ», де завершується реконструкція ідальні на цілодобовий режим роботи. При цьому цілеспрямовано, зокрема і при проведенні будь-яких ремонтно-будівельних робіт, підвищена увага приділялася питанням енергоефективності, енергозбереження через впровадження як суто технічних, так і заходів суто санаційної спрямованості.

За новими технологіями відремонтовано та влаштовано біля 5300 м² покривель, замінено на металопластикові 500 вікон, утеплено майже 3 тис. м² фасадів, і цей перелік можна продовжувати. Виконано великий обсяг робіт та закупівель матеріалів, обладнання, що дозволило забезпечити функціонування комплексу університету на прийнятному рівні.

У 2016 році не лише збережені, а й певною мірою поширені програми **соціально-орієнтованої спрямованості**.

Зупинюся лише на окремих. За рахунок вивільнення кімнат гуртожитків від сторонніх осіб, переобладнання певних кімнат за житловим призначенням, посилення співпраці з соціальними партнерами студенти й аспіранти одержали додатково 21 кімнату. Хоча зазначити, що перспектива і розвитку, і життєздатності університету за умов демографічних реалій істотно залежить від залучення до навчання іногородніх студентів із усіх регіонів України та іноземців. Тому завдання щодо поширення місць для проживання буде й надалі актуальним, незва-

жаючи на нові можливості внаслідок об'єднання СумДУ та УАБС.

Незважаючи на зростання цін на продукти харчування на 30-50%, а за окремими позиціями вдвічі, вдалося, зокрема й за рахунок нашої ж дотації (біля 1 млн грн), зберегти вартість студентських комплексних обідів не більше 14 грн. Їх кількість збільшилася до 26,8 тис. (+8,9%). Упроваджено комплекс заходів з покращення якості страв, культури обслуговування, започатковано виготовлення полуфабрикатів на замовлення співробітників та студентів.

Заходи соціальної спрямованості забезпечувалися і СОЦ «Універ», і басейнами, зокрема реабілітаційним в університетській клініці, і водно-веслувальною та лижними базами. Зростає (+33%) і чисельність студентського волонтерського загону університету (120 осіб), і волонтерських осередків інститутів, факультетів, а також істотно – кількість «добрих справ», які вони здійснюють.

Нами виконані практично усі зобов'язання щодо студентів пільгових категорій (418 осіб). Профінансовані заходи з охорони праці та все без винятку, що визначено нашою нормативною базою до якої ми додали біля 100 нових положень або доповнень до них, більшість із яких спрямовано саме на соціальні заходи та мотиваційний вплив. Усього на соціальні та мотиваційні заходи було спрямовано 59,2 млн грн (2015 р. – біля 46 млн грн; +28,7%) по базовому ВНЗ; по комплексу в цілому – 64,6 млн грн. Також більше 900 тис. грн перераховано профспілкам, біля 700 тис. грн – студентському самоврядуванню, 325 тис. грн – науковому товариству.

Стипендіальні витрати, які ми підтримали 2,3 млн грн спецфонду, зросли більше ніж на 10% – до 63,5 млн грн, що складає близько 16% від загального обсягу фінансування, який досяг уже 385 млн грн (на діаграмах питома вага показників обрахована без врахування стипендіального фонду, який не є складовою фінансування діяльності ВНЗ, а виконує іншу місію). Наведене (рис. 41) свідчить про превалююче значення спецфонду (75,5% по базовому ВНЗ) із посиленням цієї тенденції (2015 р. – 73,4%). Такі ж висновки підтверджує й діаграма (рис. 42) щодо фонду оплати праці.

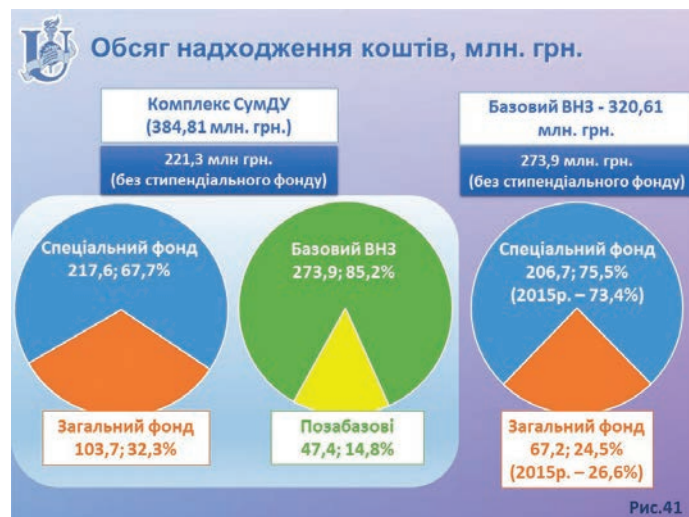
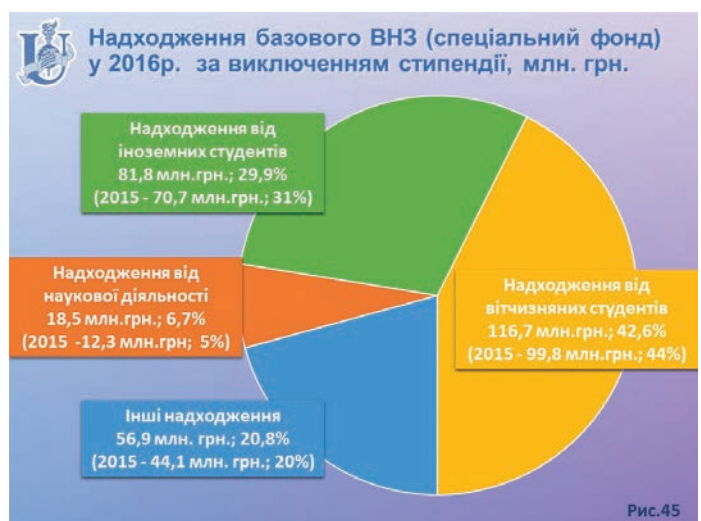

Рис.41

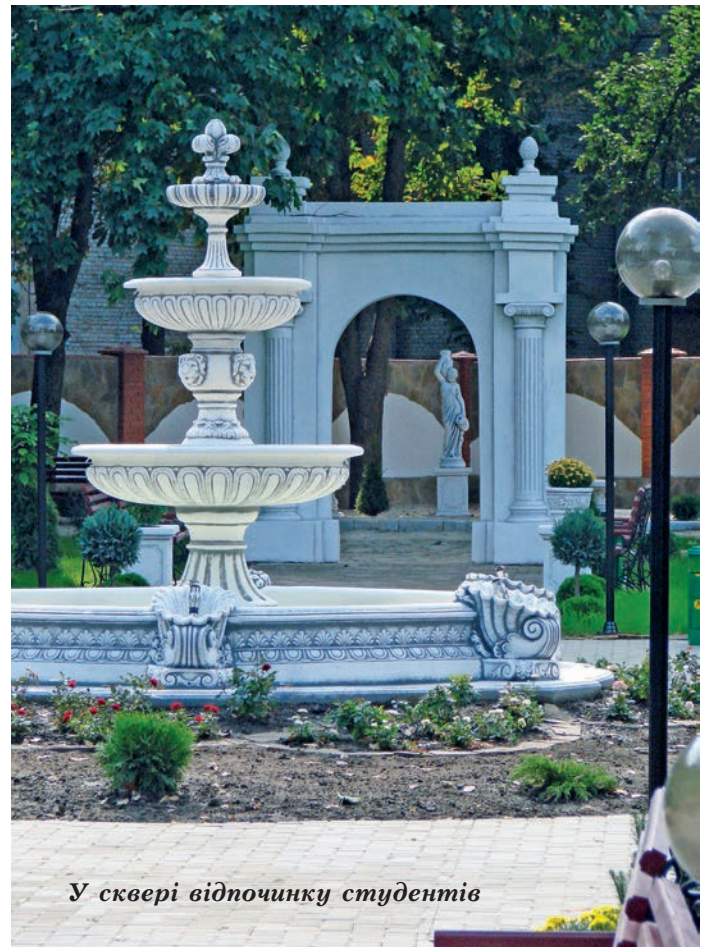
Зросли по комплексу на 19,4%, а по базовому ВНЗ на 16% і комунальні видатки (рис. 43), їх питома вага у загальному обсязі фінансування складає біля 10%. Істотно зростають тарифи. Вже з 1 лютого 2017 р. тарифи на газ для опалення наших корпусів (крім гуртожитків) підвищені ще на 21%.

Аналіз доводить, що «комунальні» витрати були б ще більшими, якщо б не великий обсяг наших достатньо ефективних технічних та санаційних заходів. Чекаємо фінансування енергоефективності СумДУ й із боку європейського інвестиційного банку. Відповідні рішення вже прийняті. Для нас це дуже важливо, адже комунальні видатки приблизно на 90% були профінансовані із наших власних коштів, обсяг яких у 2016 році зростав (рис. 44) не так швидко, як хотілося. Нагадаю: біля 68% по комплексу і 76% по базовому ВНЗ – це питома вага спецкоштів у загальному обсязі фінансування.

Аналіз джерел надходжень разом за загальним та спеціальним фондами наведений на діаграмі (рис. 45). Превалюють надходження за навчання вітчизняних та іноземних студентів. У той же час, і це гарна ознака, зростає питома вага надходжень від наукової та інших складових діяльності, зокрема додаткових платних послуг. Кількість суб'єктів, які їх надають – 42, із них 7 нових. Уже виводимо на рівень рентабельності гуртожиток-готель. У цьому ж русі манеж та інші суб'єкти інфраструктури. Надходження від додаткових платних послуг

Далеко не всі свідчення перемог наших спортсменів

У сквері відпочинку студентів

збільшилися на 4,9 млн грн. 22,3 млн грн – це вагомо. Та й на субрахунки структурних підрозділів надійшло більше 8,3 млн грн (+10,5%).

Ідеологія самодостатності, диверсифікації для нас дуже важлива. Я не згоден із відомим висловом Е. Резерфорда: «Джентльмени, у нас закінчилися гроші, пора починати думати». Думати треба завжди й заздалегідь. Ми вступили у дуже складний фінансовий рік. Збільшення мінімальної зарплати до 3200 грн призвело до паніки у менеджменті вишів, чимало яких застосовує довгі канікули, неоплачувані відпустки, скорочений робочий день, тиждень, відмову чи зниження доплат за вчені звання та ступені, істотне скорочення штату тощо.

Ми ж позиціонуємо себе так, що все це не про нас; намагаємося зберегти і систему мотивацій, і соціальні програми. Тож закликаю усіх зосередитися і на механізмах додаткових надходжень, і на раціоналізації витрат, заощадливості тощо. Певні компенсаційні заходи будемо вживати. Знайти додаткове на 2017 рік фінансування фонду оплати праці у 32 млн грн, навіть з огляду на припинення, сподіваюся тимчасове, 25% щомісячної премії, завдання дуже непросте. А ще й подальше зростання цін, тарифів, яке сьогодні складно прорахувати. Ми навіть ще не знаємо, скільки нам надасть держава на компенсацію своєї частки (кошториси й досі не затверджені). Але в усіх попередніх роках ми не раз доводили, що вміємо вирішувати надскладні питання. І кризові 2008 та 2014 були для нас роками зростання.

Усе наведене у звіті дозволяє визначити й рік 2016, як успішний і висловити щирю вдячність усім, хто причетний до цих потужних результатів, творив їх своїм розумом, ініціативою, наполегливістю, дружньою командною роботою.

Так, 2017 р. буде дуже складним. Але я впевнений і в його успішності. Такий оптимізм, на мою думку, вже закладений під час звітів у плани факультетів, інститутів, коледжів, технікумів, загальноуніверситетського менеджменту. Він витікає із нашої ідеології випереджаючого інноваційного розвитку, із тези «незважаючи ні на що», із віри у наш колективний розум.

Ще раз дякую за рік 2016-й.

